

Trosolwg

Mae'r safon hon yn cynnwys trin ac atal gwartheg er mwyn tocio'u traed.

Bydd angen i chi asesu'r peryglon sy'n gysylltiedig â thrin ac atal yr anifail a defnyddio offer atal yn ddiogel ac yn waraidd. Bydd hefyd angen i chi arsylwi ymateb yr anifail i gael ei atal a gweithredu'n briodol.

Bydd angen i chi fod yn ymwybodol o'ch cyfyngiadau eich hun a sicrhau eich bod yn bodloni'r cyfrifoldebau cyfreithiol perthnasol ar gyfer dyletswydd gofal yn unol â deddfwriaeth iechyd a lles anifeiliaid.

Mae'r safon hon yn addas ar gyfer tocwyr traed gwartheg sydd wedi cael hyfforddiant a chymwysterau priodol.

Meini prawf perfformiad

Rhaid i chi allu:

P1 cynnal safon uchel o ymddygiad proffesiynol a moesegol a gweithio o fewn cyfyngiadau eich awdurdod, arbenigedd, hyfforddiant, cymhwysedd a'ch profiad eich hun

P2 sicrhau bod eich gwaith yn cael ei wneud yn unol â deddfwriaeth bresennol iechyd a lles anifeiliaid, rheoliadau a chodau ymarfer perthnasol anifeiliaid fferm bob amser

P3 gwneud yr holl waith yn unol â deddfwriaeth amgylcheddol ac iechyd a diogelwch a chodau ymarfer perthnasol

P4 cynnal asesiad risg a chymryd camau priodol i sicrhau bod y peryglon i wartheg, chi eich hun ac unrhyw bobl neu anifeiliaid eraill mor isel â phosibl

P5 paratoi'r ardal waith cyn dechrau ar y gwaith

P6 sefydlu a chynnal mesurau priodol ar gyfer hylendid a bioddiogelwch

P7 paratoi a gwirio cyflwr yr offer sydd ei angen ar gyfer tocio traed, yn cynnwys cyfarpar diogelwch personol (PPE)

P8 wynebu a thrin gwartheg mewn ffordd sy'n debygol o hybu eu cydweithrediad a lleihau trallod

P9 atal yr anifail yn ddiogel ac yn waraidd, gan sicrhau bod y cyffglo'n cael ei ddefnyddio'n gywir a bod yr anifail yn ddiogel ac nad yw mewn trallod

P10 monitro ymddygiad yr anifail ac addasu'r ffordd y mae'n cael ei drin a'i atal mewn ymateb i'w adweithiau

P11 sicrhau bod iechyd a lles yr anifail yn cael ei gynnal yr holl amser

P12 cydnabod hynny pan fydd ymddygiad yn dangos na ddylech barhau gyda'r gweithgaredd

P13 cydnabod pryd i gael cymorth yn trin ac atal yr anifail

P14 sefydlu cofnodion i baratoi ar gyfer cofnodi canfyddiadau, camau gweithredu i'w

Trin ac atal gwartheg ar gyfer tocio'u traed

---

cymryd ac argymhellion

P15 cynnal cymhwysedd proffesiynol trwy Ddatblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP)

Gwybodaeth a dealltwriaeth

Mae angen i chi wybod a deall:

G1 eich cyfrifoldebau proffesiynol a moesegol a chyfyngiadau eich awdurdod, arbenigedd, hyfforddiant, cymhwysedd a'ch profiad

G2 eich cyfrifoldebau yn unol â deddfwriaeth iechyd a lles anifeiliaid bresennol, rheoliadau a chodau ymarfer perthnasol eraill ar gyfer anifeiliaid fferm, a chyfyngiadau cyfreithiol y Ddeddf Milfeddygon Llawfeddygol (1966) yn ymwneud â diagnosis a thriniaeth o glefydau neu anafiadau

G3 eich cyfrifoldebau yn unol â deddfwriaeth a chodau ymarfer amgylcheddol ac iechyd a diogelwch perthnasol

G4 sut i gynnal asesiad risg a'r mesurau y gellir eu rhoi ar waith i leihau peryglon

G5 pwysigrwydd a'r defnydd cywir o gyfarpar diogelwch personol (PPE)

G6 pwysigrwydd hylendid a bioddiogelwch i leihau'r perygl o ledaenu clefydau neu ddatblygu clefyd milheintus a'r mesurau y gellir eu cymryd

G7 yr offer sy'n ofynnol ar gyfer tocio traed gwartheg a'r gwaith paratoi a chynnal sy'n ofynnol

G8 y mathau gwahanol o gyffglo a ddefnyddir i atal gwartheg a sut i'w ddefnyddio'n ddiogel ac yn gywir

G9 peryglon posibl sy'n gysylltiedig â thrin ac atal gwartheg a sut i leihau'r rhain

G10 sut y dylid wynebu, trin ac atal gwartheg er mwyn hybu lles anifeiliaid a chynnal iechyd a diogelwch

G11 sut i adnabod arwyddion trallod yn yr anifeiliaid sy'n cael eu trin a'u hatal a'r camau gweithredu gofynnol

G12 sut i adnabod sefyllfaoedd lle nad yw'n addas neu'n briodol i berson wynebu, trin neu atal anifail heb gymorth a chanlyniadau ceisio gwneud hynny

G13 Y gofynion cyfreithiol perthnasol a gofynion eraill ar gyfer cynnal cofnodion a'r

wybodaeth y dylent ei chynnwys

G14 pwysigrwydd diogelwch yswiriant priodol

G15 pwysigrwydd Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP) i gynnal cymhwysedd proffesiynol a rôl sefydliadau proffesiynol

Cwmpas/Ystod

Clefydau y gellir eu trosglwyddo gan y tociwr:

- 1 salmonela
- 2 clwy'r traed a'r genau
- 3 tarwden
- 4 troed glonc
- 5 clefyd Johnes
- 6 BVD (Dolur Rhydd Feirysol Buchol)
- 7 IBR (Rhinotracheitis Buchol Heintus)
- 8 dermatitis digidol

Clefydau milheintus cydnabyddedig:

- 9 leptosbrosis
- 10 brwselosis
- 11 tarwden
- 12 twbercwlosis
- 13 salmonela
- 14 e.coli
- 15 cryptosporidia

Mesurau i leihau'r perygl o glefydau neu filheintiau:

- 16 hylendid personol
- 17 cymorth cyntaf priodol a diogelu clwyfau agored
- 18 dim bwyta, yfed na smygu tra'n gweithio
- 19 golchi a diheintio cyffglo ac offer yn drwyadl rhwng ffermydd
- 20 cadw'r ardal o amgylch y cyffglo yn rhydd rhag carthion yn ystod tocio
- 21 defnyddio diheintydd addas

Offer angenrheidiol ar gyfer tocio traed gwartheg:

- 22 ffedog
- 23 esgidiau glaw
- 24 troswisg
- 25 amddiffynwyr garddwrn

- 26 menig
- 27 diheintydd
- 28 cyllyll
- 29 tocwyr
- 30 rhathell
- 31 rhathell dro drydanol (os caiff ei defnyddio)
- 32 sbectol ddiogelwch
- 33 ceblau trydan (os cânt eu defnyddio)
- 34 blociau carnau (blociau crafangau)
- 35 cyffglo
- 36 system gofnodi
- 37 pecyn cymorth cyntaf
- 38 offer perthnasol arall

Geirfa

Milheintiau:

Clefydau anifeiliaid y gellir eu trosglwyddo i fodau dynol

Gallai paratoi a chynnal a chadw offer gynnwys sicrhau:

ei fod yn ddiogel ac yn gweithio'n dda

ei fod yn lân

ei fod yn finiog

bod y llafn/bwa ar yr ongl gywir

bod mesurau diheintio a bioddiogelwch priodol (hylendid, glanweithdra) yn cael eu cynnal

bod y cyflenwad trydanol wedi cael ei brofi

bod y ceblau wedi eu llwybro yn ddiogel

Gallai'r ffermwr ddefnyddio cofnodion:

i fodloni gofynion cofnodi sicrhau ffermydd

i asesu prif achosion cloffni ar ffermydd

i hysbysu milfeddyg y fferm ynghylch y gwartheg sydd wedi eu tocio a'r canfyddiadau

i nodi anifeiliaid sy'n peri problem

i nodi anifeiliaid y mae angen triniaeth bellach arnynt

Trin ac atal gwartheg ar gyfer tocio'u traed

Datblygwyd gan Lantra

Dyddiad cymeradwyo 31 Hyd 2014

Dyddiad Adolygu Dangosol 31 Hyd 2019

Dilysrwydd Ar hyn o bryd

Statws Gwreiddiol

Sefydliad cychwynnol Lantra

RCU gwreiddiol LANCFT1

Galwedigaethau perthnasol Milfeddyg para-broffesiynol

Cyfes/Set Gweithgareddau Milfeddygol Para-broffesiynol

Geiriau Allweddol gwartheg; anifail; trin; atal; cyffglo
